

CREATION OF IMMERSIVE ENVIRONMENT AS A FACTOR OF ENSURING FUTURE SPECIALIST TRAINING QUALITY

Oleg Kuklin^{1,2}, Iryna Ivanova^{1,3}, Tetiana Borovyk^{1,4}, Svitlana Ustychenko^{1,5}

СТВОРЕННЯ ІМЕРСИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

*Олег Куклін, Ірина Іванова, Тетяна Боровик,
Світлана Устиченко*

Abstract. The globalization of society and cross-border cooperation expand the opportunities for Ukrainian youth to build a successful career in any country in the world. The key competence to achieve success is fluency in the language of the recipient country. Currently, proficiency in English is becoming increasingly relevant and is a necessary component of training a competitive specialist.

The article is devoted to the study of the features of building an immersive educational environment in an educational institution as a tool for training a competitive specialist in demand on the labor market and therefore a factor in ensuring the quality of training. The analysis of research sources serves as the basis for the authors to interpret and substantiate the concept of immersive educational environment. Practical possibilities of creating such an environment in an educational institution are summarized. The results of creating an immersive educational environment at Cherkasy State Business College are shown and its impact on students is highlighted.

The article focuses on the importance of using interactive technologies that promote immersion in the language environment. The experience of international cooperation is described, which allows modeling the conditions of real language communication in the educational process. The results of a study of the effectiveness of using an immersive environment in increasing the level of foreign language teaching and learning are presented. The article emphasizes the importance of feedback between participants in the educational process as a key element of the successful functioning of the environment.

The purpose of the research is to study the impact of an immersive environment on the quality of training of specialists by generalizing the practical experience of its introduction into the educational process at Cherkasy State Business College.

The classification of the components of an immersive educational environment by the object of the study is presented and the results of feedback from students being the subject of research are summarized. Summarizing authors' experience of creating a foreign-language immersive environment in an educational institution enabled highlighting the key factors of the applied immersive methods as well as determining

¹ Cherkasy State Business College, Cherkasy, Ukraine

² kuklin_oleg@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-6904-3496>

³ irivik@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4769-3620>

⁴ boroviktm@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-2461-8342>

⁵ swetlana.ust@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4370-3086>

the components that influence students' immersion in the English-speaking environment, while creating conditions that are as close as possible to the natural process.

Keywords: immersion, immersive experience, immersive technologies, immersive method, immersive educational environment, immersion in a foreign language communicative environment, immersive interaction

Анотація. Глобалізація суспільства та транскордонне співробітництво розширюють можливості для молоді України щодо побудови успішної кар'єри в будь-якій країні світу. Ключовою компетентністю досягнення успіху є вільне володіння мовою країни-реципієнта. Наразі володіння англійською мовою набуває все більшої актуальності та є необхідним компонентом підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Стаття присвячена дослідженню особливостей побудови імерсивного освітнього середовища в закладі вищої та фахової передвищої освіти, спрямованого на підготовку конкурентоспроможних фахівців різних галузей, затребуваних на ринку праці що розглядається як чинник забезпечення якості підготовки здобувачів освіти. Аналіз наукових джерел слугує авторам за основу трактування та обґрунтування концепту «імерсивне освітнє середовище». Узагальнено практичні можливості побудови такого середовища у закладі освіти. Представлено результати створення імерсивного освітнього середовища в Черкаському державному фаховому бізнес-коледжі та висвітлено його вплив на здобувачів освіти.

У статті акцентується увага на важливості застосування інтерактивних технологій, які сприяють зануренню у мовне середовище. Описано досвід міжнародної співпраці, що дозволяє моделювати умови реального мовного спілкування у навчальному процесі. Наведено результати дослідження ефективності використання імерсивного середовища у підвищенні рівня іншомовної підготовки студентів. Стаття акцентує на важливості зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу як ключового елемента успішного функціонування середовища.

Мета дослідження полягає у вивченні впливу імерсивного середовища на якість підготовки фахівців шляхом узагальнення практичного досвіду його запровадження в освітній процес у Черкаському державному фаховому бізнес-коледжі.

Представлено авторську класифікацію компонентів імерсивного освітнього середовища за об'єктом дослідження та узагальнено результати зворотного зв'язку здобувачів освіти, які є його суб'єктами. Дослідження спонукало авторів, після узагальнення власного досвіду створення іншомовного імерсивного середовища у закладі освіти, до виділення ключових факторів застосованих імерсивних методів та визначення компонентів, які впливають на занурення здобувача у англомовне середовище, створюючи при цьому умови, які максимально наближені до природного процесу.

Ключові слова: імерсія, імерсивний досвід, імерсивні технології, імерсивний метод, імерсивне освітнє середовище, занурення в іншомовне комунікативне середовище, імерсивна взаємодія

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми

Застосування імерсивних технологій в усіх сферах життєдіяльності стає популярним трендом у практиці, а відповідно і поступово зростає рівень досліджуваності даного явища у наукових колах. Наразі впровадження вищезазначених технологій є актуальним і для використання в освітньому середовищі, оскільки дозволяє створювати інноваційні середовища, які стимулюють прийняття ефективних рішень, покращують мотивацію та залучення студентів, підвищують якість засвоєння знань, удосконалюють уміння та формують фахові компетентності.

Імерсивні технології мають довгу історію застосування в мистецтві (літературі, музиці, архітектурі, сценічному, образотворчому та декоративно-ужитковому мистецтві), адже художній образ, витвір мистецтва дає можливість занурення в іншу реальність для повного осмислення, тлумачення та сприйняття.

Актуальність наукових досліджень застосування імерсивних технологій в освітньому середовищі набирає обертів в умовах глобалізації, цифровізації суспільства та активного впровадження новітніх інформаційних технологій, що сприяє переосмисленню освітньої парадигми та оновленню традиційного дидактичного потенціалу, узгоджуючись із сучасними викликами. Використання імерсивних технологій в освіті є перспективним напрямом, але має свої наукові проблеми, які потребують детального дослідження. Зокрема до них відносимо, вплив на засвоєння знань, формування навичок та мотивацію здобувачів освіти порівняно з традиційними методами навчання; готовність до розробки та впровадження методологій, які дозволяють інтегрувати імерсивні технології в освітній процес; дослідження технічних аспектів; визначення найкращих педагогічних практик та підходів для використання імерсивних технологій у різних навчальних дисциплінах та контекстах; потенційний вплив на ринок праці та підготовку майбутніх фахівців.

Визначення потреб у розрізі теми нашого дослідження відбувалось шляхом аналізу Стандартів фахової передвищої освіти та Освітньо-професійних програм за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр» Черкаського державного фахового бізнес-коледжу. Виокремлення загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентностей та їх відповідність програмним результатам в розрізі спеціальностей потенційно можуть мати істотний вплив на створення імерсивного середовища у закладі освіти. Зокрема, у вище названих документах виокремлено загальні компетентності: «здатність спілкуватися іноземною мовою» і «здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями» реалізується у спеціальних (фахових, предметних) компетентностях «здатність вдосконалювати знання і навички у професійній діяльності» та «підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки» також сформульовано у термінах результатів навчання «володіння державною та іноземною мовами у професійному середовищі», «застосуванні набутих теоретичних знань у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань» та «здійсненні пошуку, відбору та опрацюванні інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності». Зазначений перелік компетентностей не є вичерпним і більш детально розкривається в освітніх програмах за окремими спеціальностями.

Дослідження вищевикресленої проблематики сприятиме ефективнішому впровадженню імерсивних технологій в освітній процес та максимальному використанню їх потенціалу для підвищення якості навчання. Наразі дослідження в цій галузі має велике значення для розвитку сучасної освіти та підготовки компетентних фахівців, здатних відповідати на виклики сучасного суспільства.

Аналіз наукових досліджень

Впровадження інноваційних імерсивних технологій потребує детального вивчення теоретичної бази та розгляду їх практичної реалізації у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців та практиків, з подальшою інтеграцією набутого досвіду в освітній процес. Вагомий внесок у дослідження імерсивних технологій зробили такі вітчизняні дослідники як О. Кундереви́ч, К. Кириленко, О. Бенюк, О. Чепелик, О. Сипченко, І. Малицька, Ю. Трач, С. Довгаль, О. Бутурліна, С. Соколик, М. Давидюк, О. Пашенко, Т. Лещенко, В. Юфименко, М. Жовнір, та ін. Питанням використання імерсивних технологій в освіті присвячені праці зарубіжних науковців та практиків, а саме Yun Zhu, Hui Ye, Shukun Tang, Yang Shuo (Китай), Steve Chi-Yin Yuen (Тайвань), Gallayanee Yaoyuneyong, Erik Johnson, James Hutson, Piper Hutson, Dennis Beck, Patrick O'Shea (США), Laura Calvet, Pierre Bourdin, Ferran Prados (Іспанія), Özlem Soydan Oktay, T. Volkan Yüzer (Туреччина), Leonel Morgado (Португалія), Matisse Poupard, Florian Larrue, Hélène Sauzéon, André Tricot (Франція) та ін. У площині нашого дослідження, на особливу увагу заслуговують наукові розвідки О. Наливайко, Л. Нуралієвої, Л. Сиволоцької, Є. Крюкової, Т. Голуб, О. Америкізе, І. Білецької, І. Бахова, у яких розкривається досвід занурення в іншомовне комунікативне середовище для академічних цілей.

Системний огляд теоретичних джерел та синтез отриманих результатів дозволив нам отримати комплексне розуміння ключової термінології і стверджувати, що імерсія (*immersion*) — це концепція, яка була описана та досліджена у різних академічних галузях, починаючи з інформатики та закінчуючи освітніми технологіями, від наративних досліджень до психології, яка доповнюється та розширюється з розвитком цифрового суспільства та вивчається з техноцентричної точки зору. Розглянемо детальніше понятійно-категорійний апарат значення «імерсивність» та сферу його застосування. Термін «імерсія» (англ. «*immersion*» — занурення) в англomовній літературі вживається переважно як частина словосполучень, у яких розкриваються такі його семантичні значення: 1) «*to immerse yourself in something*» — занурюватися у щось; 2) «*to immerse oneself*» чи «*to be immersed*» — втягувати себе в якусь дію; 3) «*immersive experience*» — імерсивний досвід, тобто досвід, який людина отримує залученням у якусь дію; 4) «*study format*» — метод вивчення чогось через повне занурення; 5) «*immersion in a foreign language*» — занурення в іноземну мову тощо [1, С. 167; 2, С. 176]. Якщо під «імерсією» розуміють власне стан занурення, то термін «імерсивний» розкриває, як відбувається залучення всіх почуттів та формується особливий досвід [2, С. 176]. Контент-аналіз досліджуваного явища дозволив нам виокремити напрями, у яких найповніше розкривається поняття «імерсивність», зокрема:

- мистецтво (театральні вистави, виставки, живопис тощо);
- інформаційні технології (віртуальні симуляції, віртуальна реальність, доповнена реальність, гейміфікація);
- освіта та навчання (навчальні симуляції, інтерактивні відео та навчальні посібники, лабораторні експерименти, спільне навчання, проєктне навчання тощо).

Дослідники імерсивності в культурі і мистецтві зазначають, що «процес розгортання імерсивного дійства в сучасному театрі формує глядача як учасника креативної взаємодії людей, що спільно створюють і переживають разом, кожен у свій унікальний спосіб, певну історію чи подію» [2, С. 176]. Використання технологій повного або часткового занурення у віртуальний світ як освітній тренд висвітлено у працях О. Сипченко, І. Малицької, які надають можливість взаємодії здобувачів освіти у тривимірному просторі, використовуючи звичайний смартфон для створення доповненої реальності або шолом і окуляри — для віртуальної [3, С. 295; 4, С. 110].

Розглядаючи вплив імерсивних технологій на модернізацію сучасної системи освіти С. Довгаль, О. Бутурліна зазначають, що «імерсивні технології мають великий потенціал для підтримки навчання та викладання. Використання даних технологій, безумовно, вплине на подальший розвиток освітнього середовища і особливо це стосується модернізації процесів навчання» [5, С. 49]. Ряд авторів акцентують увагу на тому, що «занурення» здобувачів освіти може здійснюватися не тільки за допомогою віртуальної та доповненої реальності, а також у будь-якому створеному середовищі, яке забезпечує будь-які «занурення» в активні та інтерактивні методи навчання [6]. Дані дослідження приводять до висновку, що для підвищення ефективності використання технологій занурення важливим є формування імерсивного освітнього середовища, яке, на думку О. Соколюк є «така властивість середовища, що відображає його можливості по залученню суб'єкта в систему відносин, яка визначається його змістом» [7, С. 144]. М. Давидюк і О. Пащенко розглядають імерсивність освітнього середовища як «властивість, що відображає можливості цього середовища стосовно залучення суб'єкта в систему відношень, забезпечує психологічний стан людини, в якому її «Я» сприймає себе включеним у процеси, що відбуваються в середовищі, і взаємодіє із цим середовищем, що забезпечує безперервний потік стимулів і досвіду» [8, С. 99].

Узагальнивши теоретичні підходи до визначення поняття «імерсивне освітнє середовище», визначаємо авторське бачення даного терміну. Під імерсивним освітнім середовищем ми розуміємо інноваційний освітній простір, який створює заклад освіти із використанням новітніх технологій та педагогічних практик для занурення здобувачів у змодельовані, наближені до реальних умови з метою набуття практичного досвіду та формування фахових компетентностей затребуваних на ринку праці.

Досліджуючи практики і стратегії, які використовують в умовах занурення в навчання науковці [9, С. 320] приходять до висновку, що імерсивне освітнє середовище — це оточення, в якому феномен занурення асоціюється з процесом навчання, що включає переживання, сприяння або використання занурення під час навчання. Таке середовище охоплює ширший контекст, зокрема окреслює інституційні та соціальні питання, педагогічну практику, інтеграцію цифрових технологій, а також базуються на людській взаємодії, самоаналізі або навіть медитації. На думку Д. Єфімова «імерсивне навчання — це підхід до викладання та навчання, який поєднує технологію з традиційними методами навчання, що забезпечує більш реалістичне та стимулююче середовище для зростання» [10, С. 220]. Результативність імерсивного навчання спостерігається, коли:

- 1) здобувачі освіти залучені до вирішення проблем реального світу;
- 2) наявні знання активізуються як фундамент для нових знань;
- 3) демонструються нові знання здобувачам освіти;
- 4) здобувачі освіти застосовують нові знання;
- 5) нові знання інтегруються у світ здобувачів освіти [9, С. 321].

Мета дослідження полягає у вивченні впливу імерсивного середовища на якість підготовки фахівців шляхом узагальнення практичного досвіду його запровадження у освітній процес у Черкаському державному фаховому бізнес-коледжі.

Для досягнення поставленої мети сформульовані наступні завдання:

- вивчення теоретичних основ імерсивного навчання, результатів попередніх досліджень в цій галузі та обґрунтування поняття «імерсивне освітнє середовище»;
- деталізація імерсивних методів, запроваджених у освітній процес;
- аналіз ефективності використання імерсивних методів шляхом опосередкованого опитування здобувачів освіти;
- виокремлення компонентів імерсивного середовища та чинників, які забезпечують ефективність підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів

Цифровізація суспільства та глобальні виклики, такі як вимушена міграція населення, з якими стикається світ, і Україна зокрема, підкреслюють важливість і необхідність навіть для пересічного громадянина оволодіння іноземною мовою та її використання в реальних умовах. Для України одним із головних зовнішньополітичних пріоритетів є інтеграція в єдиний європейський освітній простір і сприяння студентській мобільності. [11, С. 71]. Враховуючи зазначені фактори впливу на рівень іншомовної комунікативної компетентності, важливим є детально дослідити явища занурення в іноземну мову через побудову імерсивного англомовного освітнього середовища. Як зазначається «immersion in a foreign language» — занурення в іноземну мову передбачає навчання іноземній мові, яка не використовується в спільноті, але в інших місцях існує певна спільнота та культура, які визначають ціль програми занурення. Оскільки англійська мова потрібна для академічних, професійних або комерційних цілей, але лише там, де певним чином пов'язаний контакт із міжнародною спільнотою то нинішній поштовх до вивчення англійської мови є більш інструментальним і має набагато ширшу міжнародну систему відліку, ніж чисто Європейський контекст. Як зазначають дослідники «нинішнє розуміння імерсивності в освіті виходить далеко за межі використання технологій психологічного та культурологічного занурення, створення ефектів присутності за рахунок подієвості навчання, проживання досвіду «Іншого», стимулювання активності і міжсуб'єктної взаємодії учнів [8, С. 103]. А О. Наливайко, Л. Нуралієва, Л. Сиволюцька зазначають, що «занурення в іншомовне середовище може відбуватися неоднаково, під час різних часових проміжків і за різних об-

ставин. Найчастіше явище поглиблення в іншомовне середовище можна спостерігати завдяки міграційним процесам між країнами світу з метою працевлаштування або туризму. За таких умов мігранти переїжджають за кордон або на довготривалий чи тимчасовий період, або з метою повної асиміляції. Проте важливо пам'ятати про можливість створення іншомовного середовища, не перетинаючи кордонів рідної країни, шляхом використання різноманітних видів, форм та засобів організації процесу самонавчання» [12, С. 45].

Сучасні наукові розвідки у даній площині мають здебільшого теоретичний характер. Наше дослідження спрямоване на висвітлення практичних можливостей створення імерсивного англомовного середовища у закладі освіти. Варто наголосити, що у розрізі нашого аналізу мова йде про імерсивне середовище з фокусом на людській взаємодії. Як засвідчує практика, це дає нам змогу не лише сформувати необхідні мовні і мовленнєві навички, а й досягти достатнього рівня навичок ХХІ століття, а саме командної роботи, соціальної взаємодії, лідерських якостей, критичного мислення тощо.

Незаперечним є той факт, що найповнішим занурення у англомове середовище відбувається під час навчання за програмами академічної мобільності, що відкриває перед здобувачами освіти безмежні можливості для розвитку та самореалізації. Власний досвід засвідчує, що цінним є не лише довготривале навчання, але і участь у короткотривалих міжнародних проектах, наприклад, E³UDRES² Intensive I Living Labs (м. Санкт Пельтен, Австрія). Учасники проекту отримують досвід роботи над проектом, спрямованим на вирішення обраної проблеми громади, в міжнародній команді від моменту розробки до презентації. Вони співпрацюють із підприємцями, політиками, громадянами, дослідниками та іншими групами людей, які можуть запропонувати різні погляди на виклик, із яким стикаються команди [13]. Іншим прикладом слугує E³UDRES² Spring School — «Imagine.Your.Europe!» (м. Фульда, Німеччина). Учасники школи експериментували з інструментами художньої творчості та розвивали навички, які допомагають знаходити рішення проблем, виходячи за межі звичайного та створювати інноваційні бачення майбутнього Європи. Спираючись на особисті знання повсякденного досвіду, представники закладів освіти із різних країн створювали уявну карту дивовижної Європи за межами очікуваних майбутніх прогнозів [14].

Водночас, із метою розширення доступу українських студентів до якісної європейської освіти закладам вищої освіти, які працюють за напрямом академічної мобільності, особливу увагу варто приділити забезпеченню студентів і науковців належним рівнем знань англійської мови або мови країни, що приймає [11, С. 70]. А відтак виникає необхідність пошуку нових можливостей, підходів, методик, технологій для створення умов занурення здобувачів освіти у іншомовне середовище. Варто зазначити, що запорукою успіху у міжнародних проектах є не лише високий рівень володіння мовою, а й уміння демонструвати свої сильні сторони, долати бар'єр невпевненості, це все формується протягом тривалого часу шляхом залучення здобувачів до різноманітних заходів. Отримання імерсивного досвіду викликає сильні емоції, запам'ятовується надовго, і здобувач освіти перестає бути пасивним спостерігачем, а стає активним учасником подій.

У нашому дослідженні ми описуємо як навчальні, так і позанавчальні можливості створення імерсивного середовища для учасників освітнього процесу Черкаського державного фахового бізнес-коледжу, ключові компоненти якого наведено на рис. 1.

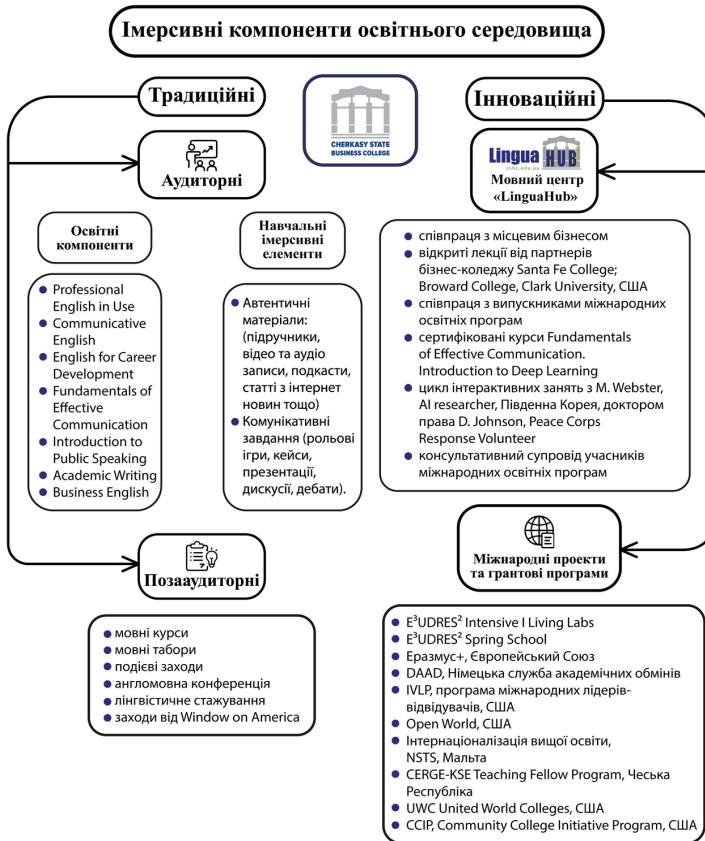

Рис. 1. Імерсивне освітнє середовище Черкаського державного фахового бізнес-коледжу
Джерело: сформовано авторами.

Разом із використанням традиційних елементів, таких як автентичні матеріали (підручники, відео та аудіо записи, подкасти, статті з інтернет новин) та комунікативні завдання (рольові ігри, кейси, презентації, дискусії, дебати), ми залучаємо студентів до поглибленого, осмисленого вивчення у співпраці із міжнародними партнерами, організовуючи відкриті лекції, семінари, воркшопи; комунікативні заняття з носіями мови, тематичні вузькоспеціалізовані курси, події заходи, мовні табори і курси, лінгвістичні стажування.

Одним із успішних кейсів використання імерсивних методів вважаємо пілотний проект зі створення сертифікованого англомовного курсу «Основи ефективної комунікації» (Fundamentals of Effective Communication) разом із Бровард Коледжем (Флорида, США). Курс був розроблений викладачем доктором Андреа Апа і тривав десять тижнів. Мета курсу полягала у формуванні навичок професійного іншомовного спілкування та культурного усвідомлення; подоланні мовного бар'єру у процесі взаємодії з носіями

мови. Курс охоплював різноманітні аспекти комунікації у діловому та академічному середовищі. Викладання відбувалось онлайн із застосуванням платформи Moodle. Учасниками стали 16 здобувачів різних курсів груп поглибленого вивчення англійської мови.

Наступним кроком впровадження імерсивних методів стало розроблення і запуск вузькоспеціалізованого курсу для здобувачів спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» «Вступ до глибинного навчання». Викладання також відбувалось онлайн із застосуванням платформи Moodle. Його особливість полягала в тому, що викладачем курсу був не лише носій мови, а реальний дослідник у сфері штучного інтелекту Метью Вебстер, старший науковий співробітник ІТ-компанії «Меловін Фекторі ЛТД» (Південна Корея). Курс був побудований на основі методики предметно-мовного інтегрованого навчання. Мета полягала не лише у формуванні лінгвістичної та комунікативної компетенції, але і ознайомленні здобувачів із ключовими поняттями та типовими моделями глибинного навчання, розвитку уміння користуватися бібліотекою машинного навчання PyTorch, та формування навичок програмування в межах програми курсу.

Окрім сертифікованих курсів, зануритись у англійське середовище допомагають регулярні відкриті лекції, семінари, воркшопи та інтерактивні заняття з носіями мови — давніми партнерами Черкаського державного фахового бізнес-коледжу (Бровард Коледж, Університет Кларка, волонтер Корпусу Миру США Доктор М. Дужон Джонсон).

Доказовою базою результативності і ефективності застосування імерсивних методів слугує той факт, що учасники вищеписаних заходів вже декілька років поспіль стають фіналістами відбіркового конкурсу на отримання гранту за програмою Ініціатива місцевих коледжів, що фінансується Державним департаментом США.

Для виміру ефективності створення імерсивного освітнього середовища було використано метод опосередкованого опитування здобувачів освіти за освітнім компонентом «Professional English in Use» за двома критеріями: «Викладач є фахівцем з дисципліни, яку викладає та вміло організовує навчальний процес» та «У процесі навчання викладач стимулює моє прагнення до навчання», згідно результатів моніторингу якості освіти в Черкаському державному фаховому бізнес-коледжі протягом останніх трьох навчальних років. Слід зазначити, що респондентами виступили здобувачі освіти, які вступили на І курс у 2021–2022 навчальному році за ОПС «фаховий молодший бакалавр» та у 2023–2024 навчальному році закінчили курс навчання, що дало можливість проаналізувати як змінюється ставлення здобувача освіти до вивчення англійської мови в динаміці. Посеместрові результати опитування за 5-ти бальною шкалою, де 5 — найкращий результат, представлено на рис. 2, 3.

Результати опитування свідчать про позитивну динаміку відгуків здобувачів освіти у розрізі спеціальностей щодо якості викладання освітнього компоненту «Professional English in Use» за критеріями «Викладач є фахівцем з дисципліни, яку викладає та вміло організовує навчальний процес» та «У процесі навчання викладач стимулює моє прагнення до навчання», що також свідчить про зрілість суджень студентів та розуміння практичного застосування здобутих знань.

Проаналізувавши відкриті питання здобувачів освіти щодо якості викладання освітньої компоненти «Professional English in Use» приходимо до

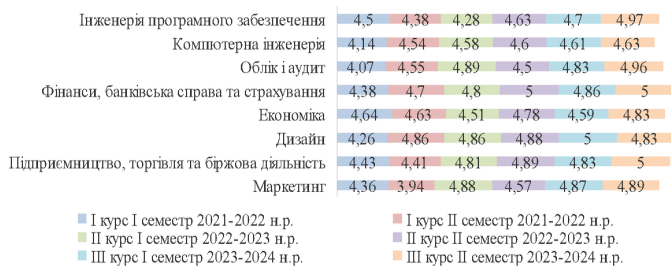

Рис. 2. Результати опитування здобувачів освіти щодо якості викладання освітньої компоненти «Professional English in Use» за критерієм «Викладач є фахівцем з дисципліни, яку викладає та вміло організовує навчальний процес» у 2021–2024 рр., балів
Джерело: побудовано авторами за [15].

Рис. 3. Результати опитування здобувачів освіти щодо якості викладання освітньої компоненти «Professional English in Use» за критерієм «У процесі навчання викладач стимулює моє прагнення до навчання» у 2021–2024 рр., балів
Джерело: побудовано авторами за [15].

висновку, що імерсивне освітнє середовище дозволило здобувачам більш ефективно розвивати комунікативні компетентності та здобувати практичний досвід використання англійської мови у професійному контексті, відповідає на потребу здобувачів у більш автентичних завданнях, посилює мотивацію до навчання, сприяє розвитку їхньої впевненості у використанні англійської мови та подоланню мовного бар'єру.

Серед позитивних відгуків здобувачів освіти слід зазначити результати навчання для студентів, їх враження та подальші можливості після участі у сертифікованому англомовному курсі «Основи ефективної комунікації». Підведення підсумків, їх узагальнення та інтерпретація занурення в імерсивне середовище проводилося за напрямками, які узагальнено на рис. 4.

Рис. 4. Узагальнення навчальних цілей за результатами курсу «Основи ефективної комунікації»

Узагальнивши результати респондентів після завершення курсу «Основи ефективної комунікації» доцільно відмітити, що серед основних страхів перед початком курсу були:

- недостатній рівень англійської мови;
- мовний бар'єр;
- немає / мало досвіду спілкування з носіями мови;
- вихід із зони комфорту;
- боязнь публічних виступів і невпевненість у собі;
- помилки, які можуть призвести до неповаги з боку викладачів/студентів;
- неконтрольовані емоції, викликані нервозністю.

Серед очікувань студентів від курсу було названо:

- вдосконалювати навички спілкування з носіями мови;
- отримати нові знання для майбутньої кар'єри та життя;
- дізнатися та відчувати систему освіти США;
- подолати мовний бар'єр;
- вийти зі своєї зони комфорту та розширити її;
- розвивати впевненість, щоб подолати страх публічних виступів і нервозність.

Враження учасників курсу узагальнено на рис. 5.

Слід зазначити, що у 2023 році четверо студентів, які навчалися на даному курсі стали учасниками міжнародної освітньої програми «Ініціатива місцевих коледжів» (Community College Initiative Program — CIP), що фінансується Департаментом США. Всього для України цього року було виділено 7 грантів.

Узагальнений опис особливостей застосованих імерсивних методів представлений у таблиці 1.

Проведене дослідження дозволило нам виділити сім компонентів іншомовного імерсивного середовища у закладі освіти, а саме:

- когнітивний, що передбачає активне проблемне навчання, що стимулює мислення і мовлення;
- лінгвістичний, що означає формування мовних навичок через контекст і розвиток рецептивних і продуктивних мовленнєвих умінь;
- соціальний, оскільки базується на спілкуванні з носіями мови, співпраці з однолітками і культурному усвідомленні;
- мотиваційний, оскільки сприяє підвищенню мотивації;
- ціннісний, тому що формують особистість, впливаючи на особисті і професійні цінності;
- рефлексивний, що має на меті аналіз власної діяльності та коригування навчальної стратегії;
- технологічний, передбачаючи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження та узагальнення досвіду є підставою для твердження, що в Черкаському державному фаховому бізнес-коледжі сформовано імерсивне англomовне середовище, яке забезпечує залучення учасни-

OUTCOMES & IMPRESSIONS

Tania Triasun

I have improved my English language skills and feel more confident when speaking in public. I would eagerly participate in another project!

Olexandra Nazarova

Kateryna Cherkashyna

Now I speak with more confidence during meetings, presentations, talks, discussions, debates applying the rules of formal and informal communication, etiquette and netiquette.

Max Ponomar

Anastasiia Chorna

After the powerful feedback at the mock interview, my fear of communicating with native speakers disappeared forever.

Arseniy Petrenko

OUTCOMES & IMPRESSIONS

Arseniy Petrenko

I can write a personal statement and a resume, which may help me with admission to university or applying for a job.

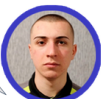

Nataliia Sidenko

Alina Taranukha

I started to smile more often at people. This culture of smiling really affected me and I took a bit of that positive thinking from the speakers, who I really like.

Denis Protasov

The course exceeded my expectations. I am grateful to the organizers for such a great opportunity for students. I hope that this is just the beginning and there will be a continuation.

Рис. 5. Зворотній зв'язок учасників англомовного курсу
«Основи ефективної комунікації»
Джерело: [16].

ків освітнього процесу до штучно змодельованого навчального простору. Це середовище слугує своєрідним стимулятором, що дозволяє опинитися в умовах, наближених до реальних, та є своєрідним викликом для прийняття ефективних рішень, сприяє розвитку критичного мислення, удосконалює практичні навички та формує фахові компетентності.

Методи імерсії, застосовані у дослідженні й описані вище, підтверджують гіпотезу про те, що імерсивне середовище, з його здатністю долати користувача до інтерактивного і реалістичного світу, надає унікальні можливості для підвищення якості підготовки здобувачів освіти, перетворюючи навчання на більш цікавий та захопливий процес, який підвищує мотивацію студентів. Завдяки постійному оновленню контенту, студенти можуть готуватися до динамічного та мінливого світу праці. Імерсивні методи дозволяють створити умови для практичного застосування знань

Таблиця 1. Узагальнення особливостей застосованих імерсивних методів

Фокус	Занурення здобувача у англомовне середовище, створюючи умови, максимально наближені до природного процесу
Характеристика	Мова — не абстрактний предмет вивчення, а інструмент спілкування, засіб взаємодії із оточенням. Забезпечення максимальної практики усіх видів мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання і письмо. Розвиток мовної інтуїції через контекст і спостереження. Акцент робиться на прямому розумінні мови, без опори на рідну мову
Формат	Онлайн, офлайн, змішаний
Основні принципи	Активність і свідомість, системність, комунікативність, міжкультурне усвідомлення, емоційність, автентичність
Застосування	Навчання, командна робота, соціальні взаємодії, розваги, робота над проектом
Переваги	Прискорення процесу оволодіння мовою, одночасне формування усіх мовних і мовленнєвих навичок, підвищення мотивації і ефективності процесу навчання, розвиток навичок 21 століття, подолання мовного бар'єру та страху публічних виступів
Виклики	Технічні обмеження, готовність та необхідність для викладача володіння навичками для роботи з імерсивними методами, психологічні аспекти, рівень цифрової грамотності

Джерело: сформовано авторами.

у ситуаціях, максимально наближених до реальних (у нашому дослідженні імітаційна співбесіда, тренування ШІ у розпізнаванні облич і геоданих). Вони сприяють розвитку конкретних умінь, які можна застосовувати в різних ситуаціях (наприклад, уміння писати, читати, говорити, сприймати іншомовне мовлення на слух, користуватися комунікаційними і інформаційними технологіями). Інтеграція в різноманітні контексти сприяє розвитку аналітичних навичок та здатності до системного мислення. Інтерактивні нелінійні сценарії вимагають від здобувачів освіти гнучкості та креативності при пошуку рішень, командної роботи з метою обміну ідеями та координації дій. На нашу думку, саме у формуванні переносних навичок (transferable skills) і метанавичок (metaskills) проявляється найвагоміша цінність імерсивних середовищ для закладів освіти різного профілю.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробці принципів створення якісного контенту імерсивного середовища для різних освітніх компонентів з їх можливою інтеграцією.

Література

- [1] Johnson R. K., Swain M. 1997. Immersion Education: International Perspectives. Cambridge Applied Linguistics. Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/immersion-education/96728F2F278B20329563143541BC8D12> (дата звернення 10.10.2024).
- [2] Кундереви́ч О. В., Кириленко К. М., Бенюк О. Б. 2021. Імерсивність як мистецька стратегія початку XXI століття (аналіз театрального досві-

- ду та його філософських підвалин). *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, 45, 174–182. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.45.2021.247390>
- [3] Сипченко О. М. 2021. Імерсивні технології в освіті. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП «Росток А. В. Т.». 295–296.
 - [4] Малицька І. Д. 2021. Імерсивні технології в навчанні природничим наукам: зарубіжний досвід. *Імерсивні технології в освіті*. Збірник матеріалів І науково-практичної конференції з міжнародною участю. Київ. 110–113.
 - [5] Довгаль С., Бутурліна О. 2023. Імерсивні технології та їх вплив на модернізацію сучасної системи освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка*, 2,2, 48–52.
 - [6] Artyukhov A.; Volk I.; Dluhopolskyi O.; Mieszajkina E.; Myśliwiecka A. 2023. Immersive University Model: A Tool to Increase Higher Education Competitiveness. *Sustainability*. 15(10). 7771. <https://doi.org/10.3390/su15107771>
 - [7] Соколюк О. М. 2021. Імерсивність в сучасних освітніх технологіях. *Імерсивні технології в освіті* : збірник матеріалів І науково-практичної конференції з міжнародною участю. Київ. 143–147.
 - [8] Давидюк М., Пащенко О. 2021. Імерсивне освітнє середовище: принципи побудови і практики успішної реалізації. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 59, 98–105. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-98-105>
 - [9] Beck D., Morgado L., O'Shea P. 2023. Educational practices and strategies with immersive learning environments: Mapping of reviews for using the metaverse. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 17, 319–341. <https://doi.org/10.1109/TLT.2023.3243946>
 - [10] Єфімов Д. В. 2021. Використання доповненої реальності (AR) в освіті. *Педагогічні науки: теорія та практика*, Т. 2. № 1, 219–225. <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-2-34>
 - [11] Дернова І. А., Іванова І. В., Боровик Т. М., Залозна Т. Г., Палієнко А. В. 2022. Академічна мобільність студентів як один із напрямів євроінтеграції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. Т. 1. С. 67–72. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.13>; <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39076> (дата звернення 15.10.2024).
 - [12] Дернова І. А., Іванова І. В., Боровик Т. М., Залозна Т. Г., Палієнко А. В. 2022. Академічна мобільність студентів як один із напрямів євроінтеграції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. Т. 1. С. 67–72. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.13>; <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39076> (дата звернення 15.10.2024).

- [13] Наливайко О. О., Нуралієва Л. М., Сиволацька Л. М. 2021. Занурення в іншомовне середовище як ефективний засіб розвитку комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземних мов. *Наукові записки кафедри педагогіки*. № 1, 42–51. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-05>
- [14] E³UDRES². I Living Labs. <https://eudres.eu/i-living-labs> (дата звернення 10.10.2024).
- [15] E³UDRES² Spring School. https://www.hs-fulda.de/fileadmin/user_upload/EUDRES/Invitation_Spring_School_HFD_Students.pdf (дата звернення 10.10.2024).
- [16] Черкаський державний бізнес-коледж. Опитування студентів. <http://csbc.edu.ua/admin.php?about=7> (дата звернення 15.10.2024).
- [17] Куклін О. В., Боровик Т. М., Устиченко С. В., Іванова І. В., Залозна Т. Г., Волощенко О. В. Імплементація освітніх онлайн-курсів з партнерами зі США як інструмент професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців (з досвіду роботи). *НМЦ ВФПО*. <https://os5.mycloud.com/public/7a49ca8d-1b91-462b-93d9-db32b21df169/file> (дата звернення 15.10.2024).

References

- [1] Johnson R. K., Swain M. 1997. Immersion Education: International Perspectives. *Cambridge Applied Linguistics*. Cambridge University Press. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/books/immersion-education/96728F2F278B20329563143541BC8D12> (Accessed: 10.10.2024).
- [2] Kunderevych, O., Kyrylenko, K., Beniuk, O. 2021. Imersyvnist yak mystetyska stratehiia pochatku KhKhI stolittia (analiz teatralnoho dosvidu ta yoho filosofyskykh pidvalyn). *Visnyk KNUKiM. Seriiia «Mystetstvoznaustvo»*, 45, 174–182. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.45.2021.247390>
- [3] Sipchenko O. M. 2021. Imersyvni tekhnolohii v osviti. *Naukovi ta osvittni transformatsii v suchasnomu sviti: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi mizhdystsyplinarnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Chernihiv, 15 lypnia 2021 roku) / Naukovo-osvitnii innovatsiinyi tsentr suspilnykh transformatsii, m. Chernihiv. Sumy: TOV NVP «Rostok A. V. T.». 295–296.
- [4] Malyska I. D. 2021. Imersyvni tekhnolohii v navchanni pryrodnychym naukam: zarubizhnyi dosvid. Imersyvni tekhnolohii v osviti. *Zbirnyk materialiv I naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu*. Kyiv. 110–113.
- [5] Dovhal S., Buturlina O. 2023 Imersyvni tekhnolohii ta yikh vplyv na modernizatsiiu suchasnoi systemy osvity. *Visnyk Dniprovskoi akademii neperervnoi osvity. Seriiia: Filosofiiia. Pedahohika*, 2,2, 48–52.
- [6] Artyukhov A.; Volk I.; Dluhopolskyi O.; Mieszajkina E.; Myśliwiecka A. 2023. Immersive University Model: A Tool to Increase Higher Education Competitiveness. *Sustainability*, 15(10). 7771. <https://doi.org/10.3390/su15107771>
- [7] Sokolyuk O. M. 2021. Imersyvnist v suchasnykh osvitnikh tekhnolohiiakh. Imersyvni tekhnolohii v osviti. *Zbirnyk materialiv I naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu*. Kyiv. 143–147.

- [8] Davydyuk M., Pashchenko O. 2021. Imersyvne osvितnie seredovыshche: pryntsypy pobudovy i praktyky uspishnoi realizatsii. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, 59. 98–105. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-98-105>
- [9] Beck, D., Morgado, L., O'Shea, P. 2023. Educational practices and strategies with immersive learning environments: Mapping of reviews for using the metaverse. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 17. 319–341. <https://doi.org/10.1109/TLT.2023.3243946>
- [10] Yefimov D. V. 2021. Vykorystannia dopovnenoї realnosti (AR) v osviti. *Pedahohichni nauky: teoriia ta praktyka*, 2(1). 219–225. <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-2-34>
- [11] Dernova I. A., Ivanova I. V., Borovyk T. M., Zalozna T. H., Palienko A. V. (2022). Akademichna mobilnist studentiv yak odyn iz napriamiv yevrointehratsii Ukrainy. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. T. 1. 67–72. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.13> URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39076> (Accessed: 15.10.2024).
- [12] Nalyvaiko O. O., Nuralieva L. M., Syvolotska L. M. 2021. Zanurennia v inshomovne seredovыshche yak efektyvnyi zasib rozvytku komunikativnoi kompetentsii u protsesi vyvchennia inozemnykh mov. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*, 1. 42–51. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-05>
- [13] E³UDRES². 2024. I Living Labs. <https://eudres.eu/i-living-labs> (Accessed: 10.10.2024).
- [14] E³UDRES. 2024. Spring School. https://www.hs-fulda.de/fileadmin/user_upload/EUDRES/Invitation_Spring_School_HFD_Students.pdf (Accessed: 10.10.2024).
- [15] Cherkaskyi derzhavnyi biznes-koledzh. Opytuvannia studentiv. URL: <http://csbc.edu.ua/admin.php?about=7> (Accessed: 15.10.2024).
- [16] Kuklin O.V., Borovyk T. M., Ustychenko C.V., Ivanova I. V., Zalozna T. H., Voloshchenko O.V. 2024. Implementatsiia osvितnikh onlain-kursiv z partneramy zi SShA yak instrument profesiinoї pidhotovky konkurentospromozhnykh fakhivtsiv (z dosvidu roboty). *NMTs VFPO*. <https://os5.mycloud.com/public/7a49ca8d-1b91-462b-93d9-db32b21df169/file> (Accessed: 15.10.2024).